

НАПЯРЭДАДНІ разгулялася мяцеліца, яна замятала вуліцы і дарогі, узнімала сипучыя снежныя хмары. Але мяцеліца, здаецца, нікога не пахожала, яе быццам не заўважалі. І не толькі таму, што яна ўжо была не злосьная, як заўсёды пад канец зімы. Людзі ўжо жнілі заўтрашняй урачыстасцю — днём выбараў у Вярхоўны Савет СССР. Усе знаходзіліся пад уражаннем яркай прамовы таварыша М. С. Хрушчова на сходах выбарчыкаў Калінінскай выбарчай акругі горада Масквы.

Трапяталі сцягі, іх палаючая чырвань здавалася асабліва яркай на фоне снежнай белі. На вуліцах, на агітпунктах, на выбарчых участках было ажыўлена. Ішлі апошнія падрыхтаванні...

Позна заснуў Мінск і рана прачнуўся. На самым доўгім пацяклі людскія ручэйкі. Яны неўзабаве перастаналі ў шырокія патокі, што ўліваліся ў гасцінныя дзевы выбарчых участкаў. Галасавалі працоўныя Мінска.

Галасавалі тыя, чыімі рукамі і розумам ствараюцца аўтамабілі і трактары, шарыкавадшыльнікі і тэлевізары, металарэзныя станкі і аўтаматычныя лініі, гадзіннікі і радыёны, абутак і тканіны... Галасавалі вучоныя, дзеячы культуры, студэнты... Мінск сёння — гэта буйнейшы індустрыяльны цэнтр краіны, і немагчымы пералічыць усё тое, чым багаты і слаўны ён. Працоўнікі Беларускай сталіцы ідуць у першыя рады барацьбітоў за дзяржаўнае выкананне сямігады, за тэхнічны прагрэс, за высокія тэмпы росту індустрыі рэспублікі. Воблік Мінска — гэта і воблік усёй нашай рэспублікі, якая дасягнула вялікіх вышыняў у развіцці сваёй народнай гаспадаркі. Беларусь апырэдзіла многія развіцці капіталістычных краінаў па выпуску важнейшых відаў прадукцыі.

Гіганцкімі крокамі ідзе наперад уся наша Саветская краіна. Вось некалькі красамоўных лічбаў. За тры гады сямігады толькі звыш задання вышучана прамысловай прадукцыі трымадзяткі стоты, колькі дала ўся саветская прамысловасць у 1937 годзе. За чатыры апошнія месяцы (лістапад 1961 года — люты 1962 года) прамысловай прадукцыі ў нашай краіне вышучана амаль удвая больш, чым за ўсю першую п'яцігодку, або больш, чым за ўвесь 1950 год. Вытворчасць зброяы ў мінулы годзе павялічылася ў параўнанні з 1953 годам на 66 працэнтаў, вытворчасць мяса — на 50 працэнтаў, мяса — на 80 працэнтаў, малака — на 71 працэнт. Толькі за мінулыя чатыры гады ў гарадах і рабочых пасёлках пабудавана каля 9 мільянаў добраўпарадкаваных кватэр, што амаль у два разы больш, чым увесь гарадскі жыллы фонд Расіі ў 1913 годзе.

Гэтыя лічбы ўзяты з прамовы таварыша М. С. Хрушчова на сходах выбарчыкаў Калінінскай выбарчай акругі г. Масквы. Наша сацыялістычная Айчына, гаворыць таварыш М. С. Хрушчоў, дасягнула такіх вышыняў, з якіх ужо выразна відаць абрысы камунізма, да якога мы ідзем і абавязкова прыйдзем.

Як жа не радавацца, як не ганерыцца гэтымі поспехамі! Ідучы на выбарчыя ўчасткі 18 сакавіка, саветскія людзі неслі ў сваіх сэрцах гэтую радасць і гордасць за светлую яву, неслі любоў да роднай ланіскай партыі, пад чыім кіраўніцтвам наш народ заваяваў сусветнагістарычны перамогі ў будаўніцтве новага жыцця.

Выбары выліліся ў новую дэманстрацыю непарыўнага адзінства партыі і народа. У гарадах і вёсках, з краю ў край па ўсёй неабдымнай нашай краіне, з вялікай актыўнасцю ўдзельнічалі саветскія грамадзяне ў выбарах вярхоўнага органа ўлады. Апускаючы бюлетэны, яны шчыра вызвалілі свае намушкі, свае думы. На выбарчым участку № 6, які размешчаны ў Доме культуры будзроста № 1, першым прагаласавалі кіраўнікі бригады камуністычнай працы, заслужаны будаўнік БССР А. М. Громаў. Ён сказаў:

— Галасуючы за новых кандыдатаў, я галасую за ажыццяўленне новай Праграмы роднай партыі.

У Мінску ўжо ў першай палове дня прагаласавала пераважная большасць выбарчыкаў. І так было ўсюды. Гэта — яркая сведчанне магутнай жыццёвай сілы блоку камуністаў і беспартыйных. Лепшых сваіх прадстаўнікоў па-

— ЗА НАША ШЧАСЦЕ, ДАЧУШКА! Фотааэцод Ул. КРУКА.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР

№ 23 (1660)

Аўторак, 20 сакавіка 1962 года

Цана 4 кап.

У клубах і на агітпунктах

У дзень выбараў артыстычныя калектывы сталіцы выступілі з канцэртамі на сценах клубаў, паляў культуры, на выбарчых участках.

Асабліва плёна працавалі ў гэты дзень канцэртныя бригады, створаныя ў Дзяржаўным тэатры оперы і балета. Майстры сцены далі 7 канцэртаў. Яны выканалі беларускія і рускія народныя і сучасныя песні, арты з опер, сцены з класічных балетаў.

Артысты Тэатра імя Я. Купалы выступілі на сценах Інстытута замежных моў, будаўнічага тэхнікума, палітэхнікума. Там для выбарчыкаў былі паказаны сцены са спектакляў «Паўлінка», «Лявоніха на арбіце», «Мільён за ўсмішку».

На выбарчых участках № 28 і № 30 пабылі артысты Тэатра імя М. Горкага Я. Палосіна, Ю. Сідарава, Я. Карнавухаў, Г. Абухавіч, М. Кузьменка, І. Лахтанаяў, Л. Былінская.

У клубах цагельнага завода № 10, нафтабазы, тонкасукоўнага камбіната пабылі артысты Тэатра юнага гледчага, Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

ДЛЯ УНІВЕРСИТАТА КУЛЬТУРЫ

На экраны кінастудыі і клубы рэспублікі ў бліжэйшы дні выпускаяцца шмат новых кінафільмаў па мастацтвах.

З паэтычнай спадчынай вялікага рускага паэта пазнаваміц гледачоў навукова-папулярнага кінакарціна «Рунікі Пашкіна». Фільм раскрывае творчыя лабараторыі А. С. Пашкіна, узнікае праблема стварэння рунікі першай створанай паэмы «Медыкі коннікі».

Цікавыя кінаролы фільма «Думы набар» прысвечаны барацьбе за вызваленне ад прыгонніцтва і самадзяржаўна Т. Шаўчанку, вышучаны на экраны рэспублікі Кіеўская студыя навукова-папулярных фільмаў.

Цікавае глядзіцца і кінаролы навукова-папулярнага фільма «Наш тэатр», які раскрывае аб Цэнтральным дзіцячым тэатры, аб яго педагогічнай рабоце, якую вядзе калектыв срод школьнага тэатра, стварэння помнікаў Маскоўскага Крамля прысвечана кінакарціна «3 глыбіні стагоддзя».

НА АРБІЦЕ — НОВЫ СПАДАРОЖНІК

16 сакавіка 1962 года, як паведаміла ТАСС, у Саветскім Саюзе праведзена чарговы запуск штучнага спадарожніка Зямлі.

Паводле папярэдніх разлікаў, спадарожнік выйшаў на арбіту з перыгеям 217 кіламетраў і апагеям 980 кіламетраў. Перыяд абарачэння спадарожніка складае 96,35 хвілін.

На борце спадарожніка ўстаноўлена навуковая апаратура, радыё-тэлеметрычная сістэма і радыёперадатчык.

Назіранне за спадарожнікам і прыём тэлеметрычных даных праводзяцца наземнымі пунктамі камандна-вымяральных комплексу, размешчанымі на тэрыторыі Саветага Саюза.

Праведзены запуск штучнага спадарожніка Зямлі з'яўляецца працягам ажыццяўленай праграмы даследавання верхніх слаў атмасферы і касмічнай прасторы, для выканання якой на працягу 1962 года з розных касмадромаў Саветага Саюза будзе праведзена серыя запуску штучных спадарожнікаў Зямлі.

Навуковая праграма гэтых даследаванняў прадугледжвае:

— вывучэнне канцэнтрацыі зараджаных часціцак у іонасферы з мэтай даследавання распаўсюджвання радыёхвалі;

— вывучэнне карпускулярных патокаў і часціцак малых энергій;

— вывучэнне энергетычнага саставу радыяцыйнай пасюў Зямлі з мэтай ацэнкі радыяцыйнай небяспекі пры працяглых касмічных палётах;

— вывучэнне лярвочнага саставу касмічных праменняў і вяртыціль іх інтэнсіўнасці;

— вывучэнне магнітнага поля Зямлі;

— вывучэнне кароткахвалявага выпраменьвання Сонца і іншых касмічных цел;

— вывучэнне верхніх слаў атмасферы;

— вывучэнне ўздзеяння метэорнага рэчыва на элементы канструкцыі касмічных аб'ектаў;

— вывучэнне размеркавання і ўтварэння вобласных сістэм у атмасферы Зямлі.

Апрача таго, будучы адпрацоўвацца многія элементы канструкцыі касмічных апаратаў.

Аб тым, як спадарожнік гэтай серыі будзе апублікаваны асобна паведамленні.

У выніку ажыццяўлення намячанай праграмы саветскія вучоныя атрымаюць новыя магчымасці даследавання фізікі верхніх слаў атмасферы і касмічнай прасторы.

Саветскія штучныя спадарожнікі Зямлі працягваюць сваю работу.

Апошняя ступень ракетна-носібіта таксама рухаецца па арбіце, блізкай да арбіты спадарожніка.

Апрацоўка вымяральных інфармацыі пацвердзіла добрае супадаванне сапраўднай арбіты з разліковай. Навуковая апаратура, устаноўленая на борце спадарожніка, функцыянуе нармальна.

У кардынацыйна-вылічальны цэнтр паступаюць шматлікія даныя аб прыёме радыёсігналаў спадарожніка. Рэгістрацыя сігналаў, выпраменьваемых спадарожнікам, на аб'яўленых дзвюх частотах дае новыя магчымасці для вывучэння іонасферы.

Першыя вынікі атрыманы з дапамогай навуковай апаратуры, апрацоўваюцца.

ЭНТУЗІЯСТЫ

З красавіка па снежань 1961 года ў рэспубліцы праходзіў грамадскі агляд сельскіх клубных устаноў, у якім прыняло ўдзел 4.404 клубныя ўстановы.

Грамадскі агляд выявіў вялікую колькасць выдатных энтузіястаў культуры-асветнай работы. Яны прачыталі больш 160 тысяч лекцыяў і дакладаў, правялі каля 13 тысяч тэматычных вечараў, больш 15 тысяч выступленняў агітацыйна-мастацкіх бригад, паказалі 37 тысяч спектакляў і канцэртаў мастацкай самадзейнасці. Пабудавана 150 новых клубаў.

Міністэрства культуры БССР падвело вынікі агляду. 28 сельскім і калгасным клубным установам прысвоена званне «Лепшы клуб рэспублікі».

Выступленні агітацыйна-мастацкіх бригад, паказалі 37 тысяч спектакляў і канцэртаў мастацкай самадзейнасці. Пабудавана 150 новых клубаў.

Міністэрства культуры БССР падвело вынікі агляду. 28 сельскім і калгасным клубным установам прысвоена званне «Лепшы клуб рэспублікі».

З ПАЧУЦЦЁМ СЯМІ АДЗІНАЙ

Гэтыя лічбы ўзяты з прамовы таварыша М. С. Хрушчова на сходах выбарчыкаў Калінінскай выбарчай акругі г. Масквы. Наша сацыялістычная Айчына, гаворыць таварыш М. С. Хрушчоў, дасягнула такіх вышыняў, з якіх ужо выразна відаць абрысы камунізма, да якога мы ідзем і абавязкова прыйдзем.

Як жа не радавацца, як не ганерыцца гэтымі поспехамі! Ідучы на выбарчыя ўчасткі 18 сакавіка, саветскія людзі неслі ў сваіх сэрцах гэтую радасць і гордасць за светлую яву, неслі любоў да роднай ланіскай партыі, пад чыім кіраўніцтвам наш народ заваяваў сусветнагістарычны перамогі ў будаўніцтве новага жыцця.

Выбары выліліся ў новую дэманстрацыю непарыўнага адзінства партыі і народа. У гарадах і вёсках, з краю ў край па ўсёй неабдымнай нашай краіне, з вялікай актыўнасцю ўдзельнічалі саветскія грамадзяне ў выбарах вярхоўнага органа ўлады. Апускаючы бюлетэны, яны шчыра вызвалілі свае намушкі, свае думы. На выбарчым участку № 6, які размешчаны ў Доме культуры будзроста № 1, першым прагаласавалі кіраўнікі бригады камуністычнай працы, заслужаны будаўнік БССР А. М. Громаў. Ён сказаў:

— Галасуючы за новых кандыдатаў, я галасую за ажыццяўленне новай Праграмы роднай партыі.

У Мінску ўжо ў першай палове дня прагаласавала пераважная большасць выбарчыкаў. І так было ўсюды. Гэта — яркая сведчанне магутнай жыццёвай сілы блоку камуністаў і беспартыйных. Лепшых сваіх прадстаўнікоў па-

слаў народ у Вярхоўны Савет СССР. Гэта перадаваў рабочыя і калгаснікі, вучоныя, пісьменнікі, інжынеры, аграры, маршалы і генералы, партыйныя і прафсаюзнаыя работнікі... У Вярхоўны Савет абраны сыны і дочки народа, людзі самых розных прафесій, прадстаўнікі шматлікіх нацыянальнасцей. Іншкі і не можа быць у краіне, дзе існуе сапраўднае народнаўладдзе, дзе Саветам дзпутатаў працоўны народ доверыў усю паўнамоцтва ў краіне.

Выбаршы новыя дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР, народ жадае ім плыўнай дзейнасці ў імя паспяховага ажыццяўлення гістарычных рашэнняў XXII з'езда КПСС, у імя камунізма.

«Выбары ў Вярхоўны Савет БССР праходзяць у нас у самым патрыятычным духу. Гэта такія пара, калі і прырода, і чалавек набываюць новыя сілы, наліваюцца

энергія. Давайце сустрэнем гэту явіну камуністычнага будаўніцтва па-бываюму, ва ўсеўзрабленні, які добры арты, які сустракае вясну, засяваючы палі добрым насеннем».

Гэты заклік таварыша М. С. Хрушчова знашоў гарачы водгук у сэрцах саветскіх людзей. Яны ведаюць, што чым лепш будзе працаваць кожны саветскі чалавек, кожнае прадпрыемства, калгас, саўгас, кожны калектыв, тым больш паспяхова будзе выкананы намячаныя партыйнаыя планы стварэння матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма, развіцця прамысловасці і сельскай гаспадаркі, навукі і культуры.

Адзінадушна прагаласавалі за кандыдатаў блоку камуністаў і беспартыйных, працоўныя людзі раз выказалі сваю непахісную волю самаададна змагацца за ажыццяўленне новай Праграмы партыі, за далейшае ўмацаванне магут-

насці нашай краіны, за мір ва ўсім свеце.

Усім — на заводах і фабрыках, у калгасах і саўгасах, на будоўлях і ў лабараторыях вучоныя, на ўсіх рубжах вялікага фронту сямігады кіпіць сёння націўная праца. Ідзе чацвёрта вясна сямігады. Вясна ў прыродзе і ў нашых сэрцах. І хоць часам яшчэ ўскодзіцца мяцеліца, хоць яшчэ бялюць снігі, але вясна ўступае ў свае правы. Сакавік на двары. Даўжэюць дні. Прасяняецца неба, і сонца свеціць ярка, па-вясноваму. Неўзабаве прырода прыбраўрацца ў квеценні. І невяпядкова з хараством вясны мы паруючы веем тую светлую будучыню, якую мы называем камунізмам, называем вясной чалавечтва. Мы яе набліжаем працай, мы ёй прысвячаем парывы, сваіх сэрцаў і свае думы, і яна прыйдзе, та я ўжо недалёкая вясна, як не можа не прыйсці вясна прыроды.

УСЛАЎЛЯЦЬ ВЕЛІЧ І ПРЫГАЖОСЦЬ НАШЫХ ДЗЁН!

ДАКЛАД СТАРШЫНІ ПРАУЛЕННЯ САЮЗА КАМПАЗІТАРАЎ БССР Я. К. ЦІКОЦКАГА

16 сакавіка ў актывае зале Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі пачаў сваю работу IV з'езд кампазітараў Беларускай ССР.

Кароткае ступеннае слова з'езд адкрыў старшыня праўлення Саюза кампазітараў БССР народны артыст СССР Я. К. Цікоцкі.

У прэзідыум выбараўца сакратар ЦК КПБ В. Ф. Шаўра, загадчык аддзела прапаганды і агітатцы ЦК КПБ М. Ф. Келіч, міністр культуры БССР Р. Я. Кісялёў, сакратар Мінскага абкома КПБ А. Т. Кузьмін, старшыня праўлення Саюза кампазітараў БССР Я. К. Цікоцкі, сакратар гаркома КПБ А. Ц. Караткевіч, старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР П. У. Броўкі, сакратар ЦК ЛКСМБ А. М. Ваніці, старшыня праўлення Саюза мастакоў БССР У. К. Цікоцкі, народны артыст СССР Р. Р. Шырма, старшыня праўлення Беларускага тэатральнага таварыства народная артыстка СССР Л. П. Александровская, прадстаўнікі саюзаў кампазітараў брацкіх рэспублік, кампазітары народнаыя артысты БССР М. М. Чурын, М. І. Аладаў, заслужаны дзеяч мастацтва БССР А. В. Багатыроў і іншыя.

З вялікім уздымам удзельнікі з'езда выбараўца ганаровы прэзідыум у саставе Прэзідыума ЦК КПСС.

Зацвярджаюцца наступны парадак з'езда: справядлівы даклад праўлення Саюза кампазітараў БССР; даклад рэзійнай камісіі; выбары праўлення і рэзійнай камісіі Саюза кампазітараў БССР; выбары дэлегатаў на III з'езд кампазітараў СССР.

Са справядлівым дакладам на з'ездзе выступіў старшыня праўлення Саюза кампазітараў БССР Я. К. Цікоцкі.

IV з'езд кампазітараў Беларускай рэспублікі ў абстаноўцы ўдзячнасці і абстаноўцы, калі саветскія людзі пачалі ажыццяўляць праграму пабудовы камунізма. Партыя заклікае нас, дзеячоў музычнага мастацтва, гаворыць Я. Цікоцкі, актыўна ўдзельнічаць у выхаванні чалавеча камуністычнага грамадства, ствараць музыку, якая павінна «служыць крыніцай радасці і натхнення для мільянаў людзей, выражаць іх волю, пацукі і думкі, служыць сродкам іх ідэйнага ўзагажання і маральнага выхавання». Дык ці можна з ранейшым творчым меркам, ранейшым узроўнем майстэрства, кіруючыся часам велікім абмежаваным разуменнем народнага і сучаснага, традыцыйнага і наватарскага, дзяняна ўзьяўляючы значэнне сувязі мастацтва з жыццём народа, ролю і прызначэнне музычнай крыткі, ацэньваюць гэтую, пастаўленую партыйай гарнароўку і ў той жа час складаную задачу? Безумоўна, не.

Вось чаму, працягваю дакладчык, на нашым з'ездзе, у творчай дыскусіі, ва ўсім далейшым пасляз'ездзкім жыцці саюза, імкненні кампазітараў і музыкантаў павінны быць накіраваны наперад, у заўтра.

На працягу раду пасляваенных год беларуская музыка значна адставала ад узроўня развіцця ўсёй саветскай музыкі. І толькі па апошнія тры-чатыры гады ў ёй адбыліся некаторыя змены ў лепшы бок, з'явіліся новыя, больш яркія творы, якія адлюстроўваюць нашу сучаснасць, вырасталі маладыя кампазітарскія кадры. Гэта паказала наша творчая справаздачка на сакратарыяце Саюза кампазітараў СССР у маі 1960 года.

Нельга сказаць, зазначае Я. Цікоцкі, што ўсе творы тады атрымалі поўнае прызнанне. Але ацэнка, якую далі працы беларускіх кампазітараў у сваіх выступленнях Ю. Шапоруны, Д. Шастаковіч, Г. Ліцінскі, Ю. Фартунаў, С. Асюк, В. Вінаградцаў і іншыя, сведчыць аб тым, што мы стам на правільных творчых пазіцыях. У ранейшай сакратарыяце запісана: «Сакратарыят адзначае творчую актыўнасць беларускіх кампазітараў, якія стварылі за апошні час значную колькасць буйных сімфанічных твораў, шмат песень, хораў. Ва ўсіх жанрах кампазітары ўдзяляюць увагу актуальным тэмам сучаснасці, іх творчасць вабціць меладычнасцю, нацыянальнай асновай».

Летась беларуская музыка гуляла ў канцэртах у Маскве, Рызе, Вільнюсе, Каўнасе, Запарожжы, Львове. У гэтых канцэртах выконваліся: кантата аб Леніне А. Багатырова, «Партызанская быль» Ул. Алоўнікава, «Беларуская сюіта» Сюіта з балета «Падстаўная ілюстра» Г. Вагнера, сюіта з балета «Мара» Я. Глебава, Пятая сімфонія Я. Цікоцкага і іншыя творы.

Падзярджэннем таго, што наша творчасць у апошнія гады з'яўляецца больш сталай, з'яўляецца і тое, што ўсесаюзнае выдавецтва «Советскі композитор» і Муздыржвыдавцтва СССР ужо выдалі больш чым 20 партытур і зборнікаў беларускіх вакальных твораў. А цяпер прыняты да выдання ў гэты жа выдавецтвах сімфонія А. Багатырова, сімфанічная паэма «У суровыя дні» М. Аладава, вакальная сімфанічная паэма «Вечна жыўны» Г. Вагнера, гераічная паэма «Буравеснік» і ўрўні з оперы «Дзядзінна з Палесся» Я. Цікоцкага, выбранаыя хоры А. Туранкова, вакальныя творы Р. Пукста і г. д. Натгледзячы на тое, што бе-

ларуская музыка ў сэнсе майстэрства і адлюстравання сучаснасці цяпер прыкметна пайшла наперад, сакратарыят правільна надарэсавалі, што расшырэнне вобразнага ладу і выразных сродкаў у творах беларускіх кампазітараў не дае нам права лічыць узровень іх прафесійна-нальнага майстэрства адпаведна таму лепшаму, што характэрна для творчасці кампазітараў многіх братніх рэспублік і буйнейшых музычных цэнтраў краіны.

Я. Цікоцкі гаворыць, што праблема авалодання майстэрствам па-ранейшаму застаецца для нашых кампазітараў першарадна важнай. Трэба адразу ж агаварыцца, працягваю дакладчык, што памыляюцца тыя, хто ўспрымае майстэрства як тэхналогію твора, які ўменне карыстацца тэхнічнымі прыёмамі, сродкамі выражэння — і толькі. Не, майстэрства гэта не тэхналогія, нават калі яна самая дасканалая. Майстар толькі той кампазітар, які ўмее з натхнёнай асабнаванасцю і бездакорнай логікай раскрыць у сваім творы рэчашнасць. Майстар толькі той, хто ў жыцці ўмее ўбачыць самае важнае, самае патрэбнае і, падпарадкоўваючыся законам развіцця грамадства, патрабаванням сучаснасці, ярка ўзнавіць гэтае самае важнае, самае патрэбнае ў сваім творы.

Дакладчык гаворыць, што з-за нізкага узроўня майстэрства ў беларускай музыцы доўгі час няма буйных монументальных твораў і наватарства, выражэнства і прастата, спрашчэнства і прымітывізм.

Праблема майстэрства непарўна звязана з такімі паняццямі, як пацукі сучаснага, традыцыі і наватарства, выражэнства і прастата, спрашчэнства і прымітывізм.

— Які музычны твор сучасны? — гаворыць Я. Цікоцкі. — Нам здаецца, такі, які хвалюе ўсіх сваёй надзённасцю і імкненнем зазірнуць у заўтрашні дзень. Такі твор павінен мець грамадска значную тэму, выра-

[Заканчэнне на 2-й стар.]

З'ЕЗДАЎСКІЯ

Канцэрты, сустрэчы, зноў канцэрты. Кожны дзень дэлегаты з'езда кампазітараў праслухоўваюць вялікую колькасць новых твораў беларускай музыкі. Работы з'езда спланавана так, каб спачатку пазнаёміць гасцей і шырокаму грамадству з усім тым, што створана нашымі кампазітарамі за апошні час, а потым ужо разгоруць творчую дыскусію аб праслуханым. У якасці гасцей на з'езд прыехалі маскоўскія кампазітары І. Болдыраў, М. Каваль, І. Любан, М. Чулак, кампазітары і музыкантаўшы Л. Каладуб, І. Польскі, Л. Каўфман (Украіна), А. Кельберг (Алма-Ата), Д. Файзі (Казань), Б. Блавацідаў (Горкі), рэдактар выдавецтва «Советскі композитор» А. Бузоўкін, старшы рэдактар Усесаюзнага радыё С. Аглародка, а таксама вялікая група народных стваральнікаў песень з усіх абласцей Беларусі.

У Акрутовым доме афіцэр адбыліся два вялікія сімфанічныя канцэрты. У іх праграму ўвайшлі: сімфонія Л. Абелічэвіча, Р. Бутвіловскага, вакальна-сімфанічная паэма «Вечна жыўны»

КАНЦЭРТЫ

Г. Вагнера, «Святаячняя ўверцюра» А. Багатырова, уверцюра «Звіні, малодасць» М. Аладава, вялікачальны канцэрт П. Палкавырава, дзве балоды аб Леніне для голасу з аркестрам Я. Цікоцкага (слышы П. Броўкі і Э. Агняшвет) і хор Ю. Семянкі «Слухайце, людзі» на словы П. Броўкі. У выкананні гэтых канцэртных праграм удзельнічалі Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР (дырыжор В. Дуброўскі), хор Тэатра оперы і балета і салісты Беларускага радыё і тэлебачання В. Фурс і В. Прышчэпа, а таксама саліст, педагог кансерваторыі М. Шчарбакцаў.

У зале Саюза кампазітараў пачаўся працоўны камерны канцэрт, на якім прагучалі новыя раманы, інструментальныя п'есы і ансамблі беларускіх аўтараў, а ў Мінскай музычнай школе № 1 — канцэрт дзіцячай музыкі.

Дэлегаты і гасці з'езда сустрэліся з рабочымі завода аўтамабільнага ліній, з працоўнымі Мар'інай Горкі Пухавіцкага раёна. Асабліва радаснай і хвалючай была сустрэча беларускіх кампазітараў з жыхарамі раённага цэнтру, якая адбылася ў дзень выбараў у Вярхоўны Савет СССР і вылілася ў сапраўднае свята музычнай культуры беларускага народа. З прывітанчай прамовай выступіў перад слухачамі старшыня праўлення Саюза кампазітараў БССР Я. Цікоцкі. Са словам у адказ да дарагіх гасцей, удзельнікаў з'езда, звярнулася настаўніца Мар'інагорскай сярэдняй школы В. Іванова. Пасля гэтага Дзяржаўны народны аркестр БССР, якім дырыжыраваў В. Барсаў, даў канцэрт з новых твораў беларускіх аўтараў.

У гэты жа дні Тэатр оперы і балета паказаў оперны спектакль «Калючая ружа» Ю. Семянкі і балет «Мара» Я. Глебава.

Усё больш расце кола слухачоў, аматараў мастацтва, якія ўважліва сочаць за работай з'езда кампазітараў,

УСЛАУЛЯЦЬ ВЕЛІЧ І ПРЫГАЖОЦЬ НАШЫХ ДЗЕН!

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

адзі балет, які, аднак, маюць прынцыповае значэнне ў развіццё беларускага музычна-сцэнічнага мастацтва.

Опера «Калочай рука» Ю. Семяняка, напісаная па лібрэта А. Бацькі, была пастаноўлена на сцэне нашага тэатра ў канцы 1960 года. Опера дала не бездакорна, асабліва па лібрэта, дзе не ўсе вобразы набываюць лагічнае развіццё (напрыклад, Андрэй), дзе асобныя сітуацыі надуманыя (сцена атручэння і г. д.). На жаль, і кампазітар не ўсім справіўся з задачамі музычнай драматургіі. Тут адсутнічае сапраўднае сімфанічнае развіццё, не хапае аркестравай яркасці. Аднак опера Ю. Семяняка палюбілася грамадскасці дзякуючы шэрагу прывабных рыс: у ёй усё спяваецца і лёгка запамінаецца, ёсць яркія аркестравыя месцы, аўтар добра валодае меладыйным рытмікам, стварае рад удалых музычных характэрных і вобразных камедыйных сцен. У оперы ўсё час адчуваецца атмосфера жыццядарнасці, маладой веселасці. Паспеху «Калочай рука» спрыяла старанная і любімая пастаноўка, удумлівая работа аўтара калектыву нашага тэатра, які ў сваім спектаклі значна пераадолеў недахопы твора. Опера Ю. Семяняка прынята зараз да пастаноўкі Фрунзенскім оперным тэатрам, ён зацкавіліся і іншыя тэатры краіны, у прыватнасці Горнаўскі.

Балет «Мара» Я. Глебава (лібрэта Я. Рамановіча) таксама мае і свае вартаці і недахопы. Тэма балета вельмі актуальная, яна расказвае аб трагедыі чалавека, з малых год адарванага ад родных мясцін і атрымаўшага магчымасць ажыццявіць свае заветныя мары толькі пасля вяртання на радзіму.

Праўда, само балетнае лібрэта выхала, яго не мае адзінай лініі развіцця вобразаў і падзей, твор які бы распадаецца на асобныя, недастаткова звязаныя паміж сабой фрагменты (пралог адарваны ад далейшага развіцця дзеі, другі акт вельмі статычны, пераважаюць сцэны, якія маюць мінулае Мары, а не яе новае жыццё).

Музыка Я. Глебава прываблівае яркай вобразнасцю і імкненнем творца пераасэнсаваць беларускі фальклор. Кампазітар добра адчувае магчымасці аркестра. У партытуры шмат малюўчых, але часам кампазітару не хапае лагійнага меры, іншы раз ён залюбляецца спецыфічнай гуначасцю саксафонаў і засурдзіліх труб, захалюецца вострымі гармоніямі. Разам з тым, трэба адзначыць высокі ўзровень прафесіяналізму музычнага балета, наяўнасць у ёй раду яркіх драматычных кулімінацый, вынаходлівасць музычных характэрных вельмі перакачанага мастацтва з яркім супрацьпаставленнем яму характэрных народных танцаў, якія прывабліваюць сваёй эмацыянальнасцю і натхнёнасцю.

Пастаноўка балета «Мара» на ў прэзідыуме, у зале, на канцэртах

Дырыжор В. Дуброўскі.

Спявачка В. Фурс. Сяброўскі шарж М. ЛІСОУСКАГА.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА 2 20 сакавіка 1962 года

сцэне опернага тэатра таксама сведчыць аб вялікай рабоце, праведзенай яго калектывам пастаноўчыкаў і выканаўцаў. Вартастаў музыкі Я. Глебава даюць магчымасць тэатру працягнуць работу над удасканаленнем спектакля, зрабіць яго больш стройным, лепш звязаць асобныя эпізоды.

Усё ж — працягвае Я. Цікоці, — трэба адзначыць, што стварэнне за тры гады ўсяго дзевяці твораў музычнай драматургіі — гэта вельмі мала. Прычым у апошні час у оперна-балетным жанры амаль зусім не працуюць нашы выдатныя кампазітары М. Аладаў, А. Багатыроў, Д. Лукас. Жыццё настольківа паграбавала стварэнне не толькі манументальных шматактных оперных і балетных твораў, але і аднаактвых музычных спектакляў, тэлевізійных, кінаопераў і балетных камедый, музичных і драматычных твораў для народных тэатраў.

Трэба сказаць, што наш оперны тэатр на працягу раду год не па-гаспадарску ставіцца да захавання на сваёй сцэне нацыянальнага рэпертуару. Тэатр амаль не рабіў спроб паставіць усё лепшае з таго, што ўжо створана кампазітарамі. Нават пры наяўнасці дагавораў і частковай выплаты гонару некаторым аўтарам (балет «Лясная казка» А. Туранкова, опера «Свіцязь» Р. Пунста) тэатр да гэтага часу не прыступіў да сцэнічнага ўвасаблення напісаных па яго заказу твораў.

Мы ўдзячны, гаворыць Я. Цікоці, калектыву Беларускага радыё за тое, што ён па нашай просьбе падрыхтаваў і арганізаваў трансляцыю ў эфір урыўкаў з оперы П. Падкавырава «Павел Карчак». Дарчы, нягледзячы на дагавор паміж кампазітарам і тэатрам, вытанак аб паставіў гэтай оперы на тэатральнай сцэне вельмі ўжо на працягу некалькіх год ніяк не можа вырыцца. Цяпер над новымі творами па заказе нашага тэатра працуюць Г. Вагнер, Я. Глебаў, Ю. Семяніка. Саюз кампазітараў аказаў і аўтарам, і пастаноўчыкам калектывам неабходную дапамогу ў рэалізацыі творчых задум. Аднак гэта не адзінае абавязкова тэатру вярнуць на яго сцэну усё лепшае, што было створана раней.

Саюз кампазітараў лічыць, — гаворыць дакладчык, — што павышана закрыты ў свой час Тэатр музэямдзійна павінен быць адноўлены. Пры наяўнасці высокай якасці і мастацкага рэпертуару такі тэатр у Беларусі будзе сапраўды эстэтычнаму выхаванню шырокага мас працоўных сродкаў аднаго з самых любімых і домарытных жанраў музыкі.

Вельмі добра, што наша кампазітарская моладзь занялася стварэннем твораў для музычнага тэатра: Але я хачу, працягвае Я. Цікоці, звярнуцца з заклікам да кампазітараў старэйшага і сярэдняга ўзросту, якія маюць вопыт у опернай творчасці: давайце не будзем зурэцка опера-балетнага жанра і па-сапраўднаму возьмемся за цяжкую, але пачэсную работу па стварэнню новых беларускіх опер на сучасныя тэмы.

З тым жа заклікам дакладчык звяртаецца да беларускіх паэтаў і драматургаў, каб яны ўключыліся ў стварэнне оперна-балетных лібрэта. Далей Я. Цікоці пераходзіць да разгляду сімфанічнага і вакальна-сімфанічнага жанраў, якім беларускія кампазітары паранейшаму ўдзяляюць найбольшую ўвагу ў сваёй творчасці. Ён адзначае, што гэтая ўвага заканымерна і станоўчая. Яшчэ Чайкоўскі ў свой час заўважыў, што сімфанія мае неабмежаваныя магчымасці для поўнага раскрыцця духоўнага свету чалавека. А што можа быць больш пачэсным і важным для савецкага мастака, чым паказ багатага ўнутранага свету нашага сучасніка. Жаданне працаваць у галіне сімфанічных жанраў сведчыць таксама аб сталасці аўтараў, аб іх тэндэнцыі да музычна-філасофскіх абгульчальных і вярнавакольнага жыцця.

Не прадказваючы, якую адзіную дасць грамадскасць таму ці іншаму твору беларускай музыкі, уключаючы ў праграму з'ездаўскіх канцэртаў, гаворыць дакладчык, я хачу спыніцца на наступнай прыменай з яе музычнага жыцця рэспублікі. Доўгі час у Беларусі не было прытоку свежых кампазітарскіх сіл. І вось за апошнія два гады вырастаюць маладыя аўтары, якія прыцягнулі да сабе ўвагу грамадскасці яркай таленавіцасцю, творчай смеласцю і значным прафесіянальным узроўнем кампазітарскай падрыхтоўкі.

Я. Цікоці адзначае творчыя поспехі Д. Смольскага, чые зольнасці гарманічна развіваюцца ва ўсіх жанрах. Творчасць гэтага маладога кампазітара на з'ездзе будзе прадстаўлена сімфоніяй, канцэртаў для цымбал і суправяджэнні аркестра і вакальнай «Паэмай аб каханні». Нягледзячы на тое, што творы гэтыя розныя па сродках выразнасці, па вобразна-мастацкіх асаблівасцях, усё яны аб'яднаны не толькі глыбінёй думкі і натхнёнасцю маладога аўтара, але і арыгінальным творчым пошукам, эмацыянальнай насычанасцю.

Аб першай сімфоніі Д. Смольскага дакладчык сказаў, што, пры наяўнасці ў ёй яркай вобразнасці, логічна развіцця тэматычнага матэрыялу, цікавай пошукаў формы і аркестравай вынаходлівасці, яна міжволна націрае на слухачоў атмасферай змрочнасці. Нават успрымаючы гэты твор як трагедыю — і ў нашай рэчаіснасці можа быць трагедыянасцю ў пэўных жыццёвых каліях, — адсутнічае дастаткова моцнага светлага кантрасту паэзіі і сімфоніі неабходна атымістычнасці ва ўспрыманні, паэзія вельмі жыццядарна і адназначна.

Хочацца выказаць, гаворыць далей Я. Цікоці, некаторыя меркаванні аб сучаснасці музычнай мовы твораў, незалежна ад назвы або аб'ядленай праграмы. Напрыклад, скрыпачны канцэрт П. Падкавырава — твор ярка сучасны па гучанню, па музычнай мове, хоць яснай праграмы ў ім няма. Яна ніяк не афішэруецца — ні ў назве, ні ў атонацы, — але сучаснасць ясна заўважліва аб сабе кажа на радкі скрыпачнага парты і з жонкай старонкай парты новага, наватаскага твора. Аб гэтым вельмі першую сімфонію Ул. Чараднічэнка. Яна таксама не мае спецыяльна аб'ядленай праграмы, але, слухачы яе, мы адразу пазнаём, што яна адраваана нашай моладзю, Ленінскаму камсамолу. Маладзёжная тама гучыць у сімфоніі Чараднічэнка не менш выразна, чым, скажам, у Першай сімфоніі Падкавырава, якая таксама была створана ў гонар камсамолу.

Затым дакладчык характарызуе становішча ў галіне камернай музыкі. — Камерная музыка, — гаворыць ён, — адзін з тых жанраў, у якім беларускія кампазітары даволі паспяхова працуюць на працягу многіх год. За мінулыя тры гады ў галіне камерна-інструментальнай музыкі напісана некалькі цікавых твораў. Сярод іх фарцілістычны санатэ А. Багатыроў і Д. Камінскага, санатэ для альта і фарцільяна Э. Тыранда. Цікавае маюць таксама інструментальныя мініяцюры М. Аладава для скрыпкі, віяланчэлі, Л. Абелівіча, Д. Камінскага, П. Па аўрава — для скрыпкі, А. Багатыроў і М. Русіна — для віяланчэлі, М. Аладава, Я. Дзягцярыкам і П. Падкавыравым створана літаратура ад санат і ансамбляў да мініяцюры для духовак інструментаў.

І ўсё ж не глыба лічыць нармальным, што ў нас зусім няма новых фарцільяных трыо, струнных квартэтаў і іншых ансамбляў цыклічных форм. Гэта, выдвочна, тлумачыцца тым, што Беларусь да гэтага часу не мае адпаведных выканаўчых калектываў ні ў філармоніі, ні на радзіву. Варта падумаць аб тым, каб стварыць са студэнтаў апошніх курсаў нашай кансерваторыі пастаянны камерны ансамбль розных складаў, які пасля заканчэння навукальнай устаноў быў б залічаны ў канцэртны арганізацыі як штатны адзінкі. Выкананне камернай музыкі ў рэспубліцы вельмі адстае. І не выпадкова беларускі музыканты амаль не прымаюць удзелу ні ў адным усеазаюзным, не гаворачы ўжо аб міжнародным, конкурсах.

Не ўсё добра ў жанры беларускага раманса. вакальных ансамбляў. Калі раней кожны год з'яўляліся вельмі яркія цыклі рамансаў, якія па-філасофску асэнсоўвалі жыццё ва ўсёй яго разнастайнасці, дык цяпер можна назваць толькі асобныя ўдачы ў гэтым жанры. Так, цікавымі здаюцца нам па задуме і яркімі па ўвасабленню вакальнымі цыкламі А. Багатыроў на словы А. Куляшова, Л. Абелівіча — на словы Ф. Цючачова, асобныя рамансы М. Аладава, С. Анскава, Д. Смольскага — на словы беларускіх паэтаў.

Сапраўды працоўны подзвіг правіў наш старэйшы кампазітар М. Чуркін, якому праз два месяцы споўніцца 93 гады, стварыўшы дзве мініяцюры для струннага квартэта. Гэтыя тры прысвечаны нашай моладзі. Далей Я. Цікоці пераходзіць да характарыстыкі харавой і песнянай творчасці беларускіх кампазітараў. Ён адзначае, што ў галіне харавой музыкі ў поспехам прадуе І. Кузняцоў — аўтар прызнанай нашай грамадскасцю акапальнай кантаты «Уладзімір Лыч Ленін» на словы М. Алтухова. (Гэта кантата запісана Усеазаюзным Домам гуказапісу на доўгаграючай пласцінцы). За апошні час І. Кузняцоў стварыў таксама цыкл з 25 хораў для дзяцей на словы беларускіх паэтаў, кантаты анапаля «Радусіна, наша зямля» (тэкст А. Дзержыцкага) і рад хораў.

Ёсць асобныя ўдачы ў стварэнні харавых твораў у М. Аладава, А. Багатыроў, Г. Вагнера. Але трэба шчыра сказаць, што наша Акадэмічная харавая капэла мае права крыўдаваць на беларускіх кампазітараў: твораў для яе яшчэ вельмі мала, да таго ж яны часам не дастаюць узроўню выканаўчых магчымасцей выдатнага творчага калектыву. Многа візасці ў нашых харавых партытурах, не выкарыстоўваюцца багатыя паліфармы. Мы не дамагамся прыгажосці тэмбравай афарбоўкі, рытмічнай і дынамічнай разнастайнасці. Многія творы пішуча на слабую і мастацкі адноснах таксці.

Мы наранейшаму ўсё яшчэ не можам сказаць, што беларускія кампазітары стварылі многа добрых песень, якія б глыбока увабіліся ў быт народа, хоць тэматыка песень ўвогуле значна ўзбагацілася. З велькім задавальненнем мы павіны адзначаць стварэнне раду новых добрых песень пра Ул. І. Леніна, пра партыю, волюў Савецкай Арміі. Літаральна за некалькі месяцаў нашы кампазітары стварылі зборнік з 15 песень — «Беларускія кампазітары — грашчы».

Усё больш беларускіх кампазітараў звяртаецца да песняна-

га жанра. Цяпер мы можам гаварыць пра творчыя ўдачы не толькі прызнаных нашых песеннікаў — Ул. Алоўніка і Ю. Семяніка, але і назваць імямі Л. Абелівіча, М. Аладава, А. Багатыроў, Г. Вагнера, І. Кузняцова, Э. Тыранда, М. Шнейдэрмана, якія стварылі лірычныя, жартоўныя, эпічныя, геральчныя песні.

Ёсць небагата песняныя творы ў Р. Бутвілюскага, І. Ронкіна, Д. Смольскага. Мы лічым, што Я. Глебаў і Ул. Чараднічэнка таксама неабходна ўдзельнічаць у стварэнні масавых песень. Цяпер у нас ёсць ужо не адна, а некалькі песень аб Мінску, аб Палессі, аб Палацку, аб Нарачы, аб нашых новабудовах — Салігорскім калійным каміоніце і Палацкім нафтабудзе. Аднак гэта нас не можа задаволяць. Беларускія кампазітары павіны напракаваць за тое, што яны моладзь, яны падхпіла б уся моладзь, яны такіх, якіх гучалі б на дэманстрацыях, услаўлялі веліч нашых дзён: яны песень музыкага быту, хатняга музцыравання; яны школьных песень для паходаў, урачыстай лінейкі, адпачынку для вогнішча, школьнага балю. А хіба мы задаволлі эстэтычным запатрабаванні рабочай і каласнай шматлікай аўдыторыі? Дзе сумныя вясельныя песні, калыханкі, песні-думы, элегіі і г. д.

Асноўны недахоп большасці беларускіх песень — адсутнасць у іх выразных вобразаў, яркіх, запамінальных, арыгінальных мелодый. Нам трэба змагацца з песняным трафартам, з шрапсцю, з бытоўнасцю і надворнасцю з адной пэснй ў другую ітананцыямі і папэўкамі. Горш за ўсё, калі такія ітананцыі бытуюць нават не ў аднаго і таго ж аўтара, а вандруюць, «перадаюцца на прапар» адным аўтарам другому. Нам вельмі патрэбны песні бадзёрыя, жыццядарна-дэяльныя. Не трэба выпускаць у эфір, на эстраду, у быт тое мноства музычнай нуды, якой часам хочучы падманіць грамадзянскасць нашай масавай пэснй.

У многіх недахопах нашай песнянай творчасці вынаваты і паэты. Ад літаратурнай першаасновы, ад тэксту залежыць поспех песні. Задача кампазітара — правільна працягчы паэтычны тэкст, і калі ў ім закладзена глыбокая, натхнёная думка, знайсці яе.

Некалькі слоў аб прапаганда песнянай творчасці, — гаворыць далей Я. Цікоці. — У тым, што нават лепшыя песні беларускіх кампазітараў не даходзяць да сэрца шырокага мас — немалая вина нашых кнігандлеўных арганізацый, якія не навучыліся па-сапраўднаму папулярызаваць музыкальную літаратуру. Хіба гэта дапушчальна, што ў рэспубліцы, дзе сотні тысяч чалавек спяваюць у самадзейных гуртках, песні выдаюць мільёнымі тыражамі, усюго тысячы — тры тысячы экзэмпляраў. Прычым песні, прысвечаныя значным падзеям жыцця і знамянальным датам, з'яўляюцца ў поладжы з велькім спахненнем. Трэба арганізаваць выпуск масавымі тыражамі песньністковак.

Далей Я. Цікоці спыніўся на разглядзе іншых масавых жанраў, а таксама музыкі для тэатра і кіно. Ён гаворыць пра тое, што, калі ў першы пасляваенныя гады нашы кампазітары стварылі для Дзяржаўнага народнага аркестра БССР яркія, самабытныя рэпертуары, то потым яны заняліся гэты масавы жанры. І толькі цяпер з'явіліся новыя творы беларускай народна-інструментальнай музыкі. Уся праграма з'ездаўскага выступлення народнага аркестра цалкам складаецца з твораў «праэмер» апошняга часу. Вельмі добра, што побач з такімі майстарамі гэтага жанра, як М. Аладаў і Д. Камінскі, для народнага аркестра пішучы Я. Глебаў, І. Кузняцоў, І. Ронкіна, Ю. Семяніка, Д. Смольскага. Някая творы гэтых аўтараў не раўнадушныя па янасці, але важна, што ўсе названыя аўтары энергічна і з любоўю працуюць у галіне народна-інструментальнай музыкі. Асабліва вылучаюцца Рапсодыя і канцэртныя для дзвух цымбал І. Ронкіна, канцэртны для цымбал-сола з аркестрам Д. Смольскага, уверцюра Я. Глебава.

У жанры духовай музыкі актыўна працуюць П. Падкавыраў і М. Шнейдэрман. Творы абодвух аўтараў знайшлі выдатнага выканаўцу — калектыву ўзроста духовага аркестра штаба БВА. Трэба падкрэсліць, што гэты першакласны калектыв (дырыжор Ул. Мартынаў, А. Майзлер і І. Заронкі) праводзіць вялікую работу па прапаганда беларускай музыкі ў рэспубліцы. Дырыжоры аркестра і спецыяліст у галіне духовай музыкі В. Кунін зрабілі для гэтага аркестра ямаля пералажэнняў сімфанічных твораў і акампаментаванні беларускіх аўтараў.

Пашыраецца кола аўтараў, якія пішучы тэатральную музыку. У музычным афармленні драматычных спектакляў удзельнічаюць Л. Абелівіч, Г. Вагнер, Я. Глебаў, І. Кузняцоў, М. Русін, Ю. Семяніка. Але наша тэатральная музыка яшчэ не заўсёды дзейная ў спектаклі. Часцей за ўсё яна запаяна паўзаў, але не раскрывае пад тэксту пэсы.

Яшчэ мала радасці прыносіць

слухачам наша музыка да кіно. У гэтым жанры працуюць пераменным поспехам Ул. Алоўнікаў, Я. Глебаў, Д. Камінскі, Д. Лукас, Ю. Семяніка, а таксама Ю. Бяльзакі. У беларускай музыцы для кіно неабходна рашуча перайсці да прычынаў сімфанізацыі і адмовіцца ад ілюстрацыйнасці.

Недастаткова ўвагі аддаюць нашы кампазітары калектывам эстраднага аркестра і секстэта допр Беларускага радыё.

Вялікую ролю ў развіцці беларускай музычнай культуры закляканы адыграць музыказнаўства і музыкальная крытыка, якія, на жаль, доўгі час вельмі адставалі. Цяпер, гаворыць дакладчык, у беларускім музыказнаўстве наступіў некаторы пералом. За апошні час выйшаў цэлы рад работ музыказнаўцаў, многія работы знаходзяцца ў друку. Выдадзены тры музычна-фальклорныя зборнікі Р. Шыры (чавёрты — рыхтуецца да друку), «Песні беларускага народа» Г. Цітовіча, два тамы «Хрестаматы па беларускай музыцы» С. Ніснєвіч (астатнія два тамы падрыхтаваны да друку). Неўзабаве павіны выйсці ў свет работа Г. Глушчэнка і К. Сьцяпанавіч «Дзеянне аб музыцы», а таксама праца С. Ніснєвіч «Беларуская народная песня ў драматургіі нацыянальных опер і балетаў». Наша выдавецтва выпускае таксама рад папулярызна-пазнавальных брашур і манаграфічных нарысаў.

Значна павысілася творчая актыўнасць музыказнаўцаў, якія працуюць у Акадэміі навук БССР. Яны напісалі рад цікавых работ. Гэта «Ладавыя асновы беларускай народнай песні» В. Ялава і «Народнасць савецкага мастацтва і беларуская музыка» А. Ладзінай, «Беларускі музычны тэатр» Б. Смольскага.

Як вядома з гэтага пераліку работ, беларускія музыказнаўцы за апошнія тры гады папрацавалі ніябога. Але многім з названых і не названых музыказнаўцаў работ не хапае яркасці, адточанасці мовы, гнуткасці думкі, публіцыстычнасці, глыбокага разгляду твораў.

Я. Цікоці адзначае, што калі музыказнаўства крыху пайшло наперад, дык у галіне беларускай музычнай крытыкі асаблівых змен няма. Некаторыя члены саюза адукацыйнага на творчых абмеркаваннях, не выказваюць адкрыта свайго пункту погляду. У саюзе яшчэ рэдка праводзяцца творчыя дыскусіі па асобных творах, па важнейшых пытаннях музычнай навуцы, па праблемах сучаснай музычнай мовы, наватарства і традыцыі, нацыянальнай формы і г. д. Слаба таксама развіваецца крытыка і на старонках друку.

Палепшыць становішча музычнай крытыкі, гаворыць Я. Цікоці, можна толькі ўсім нам разам: і кампазітарам, і музыказнаўцам, і выканаўцам, усім тым, каму дарага савецкая музыка.

Дакладчык спыняецца на пытанні аб музычных кадрах. Ён гаворыць, што закон Вярхоўнага Савета СССР аб упаманаванні сувязі школ з жыццём і аб далейшым развіцці сістэмы народнай асветы ў нашай краіне, а таксама рашэнні XXII з'езда КПСС па пытаннях эстэтычнага выхавання моладзі маюць неспрэчнае дачыненне да пытання падрыхтоўкі музычных кадраў у Беларусі, у тым ліку і кампазітараў і музыказнаўцаў.

За апошнія пяць год Белдзяржкансерваторыя выхавала кампазітараў Я. Глебава, Ул. Чараднічэнка, Р. Бутвілюскага, Д. Смольскага, І. Лучанка, І. Кузняцова, Ю. Семяніка, І. Ронкіна, якія паказалі сябе як творца актыўныя музыканты.

З музыказнаўцаў неабходна адзначыць выпускнікоў нашай кансерваторыі, якія вучацца цяпер у аспірантыры, — Т. Дубкоў, І. Зубрыч, А. Саламаха і Н. Калесніку. Гэта тэарэтычна падрыхтаваныя, здольныя для навукова-даследчай работы таварышы.

У падрыхтоўцы кадраў маладзёных кампазітараў і музыказнаўцаў, гаворыць Я. Цікоці, наглядзяць значныя цяжкасці і недахопы. Склад студэнтаў, што займаюцца ў кансерваторыі на тэарэтычным і кампазітарскім аддзяленнях, і якія вельмі няроўны. Прычына гэтага ў адсутнасці спецыяльных аддзяленняў у музычных вучылішчах рэспублікі апроч мінскага. У кансерваторыю наста пастану-

паюць людзі з вельмі слабай падрыхтоўкай па музычна-тэарэтычных дысцыплінах і з велькім узроўнем музыкага развіцця.

У мэтах паліпшэння падрыхтоўкі маладзёных кампазітараў і музыказнаўцаў праўленне саюза лічыць неабходным ажыццявіць наступныя мерапрыемствы: адкрыць ва ўсіх музычных вучылішчах рэспублікі і музычнай школе аддзяленняў для аддзялення кампазіцыі і музыказнаўства, укамплектаваўшы іх кваліфікаванымі выкладчыкамі; адкрыць пры музычнай школе аддзяленняў для аддзялення тэарэтычнай падрыхтоўкі харавога вучылішча пры Дзяржаўнай харавой капэле; арганізаваць у Мінску гарадское вучылішча са спецыяльным кампазітарска-музыказнаўчым аддзяленнем; кароны чынам палепшыць выкладанне спеваў і музыкі ў агульнаадукацыйных школах; умяцаваць літаратурна-музычныя факкульты педітэгуаў аддзяленням выкладчыцкімі кадрамі і пашырыць сетку музыка-педагагічных вучылішчаў.

Далей Я. Цікоці характарызуе масава-асветную і арганізацыйную работу Саюза кампазітараў. Заклік партыі ўмацаваць сувязь мастацтва з жыццём народа знайшоў жыццё волгуд сярэд твораў музыкаў. Кампазітары сталі часцей сустракацца з слухачамі, выступаць у творчым спрэздачамі на прадпрыемствах і ў калгасах, у навукальных устаноў і на новабудовах, у воінскіх частках і дацільных устаноў распулікі. Распрацавана тэматыка па музыцы для народных універсітэтаў, 50 культуры і прычтанна звыш 50 лекцый на музычных факультэтах універсітэтаў. Некаторыя кампазітары шэфстваюць над мастацкай самадзейнасцю новабудоваў і буйнейшых прамысловых прадпрыемстваў Беларусі, памагаюць агітбрыгадам раённых дамоў культуры, удзельнічаюць у музыка-эстэтычным выхаванні дзяцей юнацтва. Саюз і кампазітараў арганізаваў для пачынаючых аўтараў пастаянна дзеючы творчы семінар, а ў абласцях па два разы ў год разам з Рэспубліканскім Домам народнай творчасці праводзяцца трохдзёныя творчыя семінары.

Умацаванне сувязі з грамадскасцю, з жыццём з'явілася выдатным стымулам для актывізацыі творчасці нашых кампазітараў.

— Якія першачарговыя задачы ставіць цяпер перад намі? — гаворыць у заключэнне свайго даклада Я. Цікоці. — Мы павіны авалодаць майстарствам настолькі, каб усё свае добрыя задумы ўвасобіць у дасканалую форму і давесці іх да слухачоў. Мы абавязаны ўзімаць у музыцы менавіта ты тэмы, тыя праблемы, якія хваляюць усю нашу грамадскасць. Нельга збыцца, што талент патрэбна развіваць, удасканалваць, што толькі пры ўмове штодзённай упартай і мэтанакраўранай работы кампазітар становіцца больш тэхнічна ўзброены.

Мы абавязаны больш энергічна і настольківа шукаць і знаходзіць патрэбную сучасную тэму, сюжэт, літаратурную першачарговую для оперы ці балета, сімфанічнага твора і раманса, удасканалваць, адточваць музыкальную драматургію ў будыня творах. Нам трэба заўсёды памятаць, што творчая арганізацыя будзе моцнай не толькі яркімі творами, але і тым, што ў ёй будзе панаваць атмасфера прынцыповай, таварыскай крытыкі. Партыя і Савецкі ўрад наш народ стварылі кампазітарам усё ўмовы для творчай дзейнасці. Дык будзем жа сваёй працай, маральным абліччам, штодзённым паводзінам дастойным высокага давер'я, якое нам аказаў стварыць тэатр твораў, якія неслі б савецкім людзям радасць і святло, дапамагалі ім будаваць светлае заўтра.

У прэзідыуме, у зале, на канцэртах

У прэзідыуме, у зале, на канцэртах

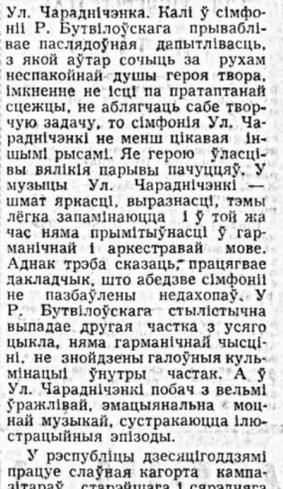
М. Аладаў. Сяброўскі шарж А. САКАЛОВА.

А. Багатыроў і Р. Шырма. Сяброўскі шарж М. ЛІСОУСКАГА.

Я. Цікоці. Сяброўскі шарж А. САКАЛОВА.

КУДЫ ВЯДУЦЬ КРЫВАВЫЯ СЛЯДЫ...

Яшчэ і сёння на туманых вуліцах Брытанскай сталіцы, — Лондана можна сустрэць чалавека з халодным вачыма. Для ўсіх, хто ведае яго толькі знешняе, — а ведаюць яго там, у кастальніцкім свеце, многія — гэты сямідзесяцітрохгадовы стары з'яўляецца паважаным чалавекам, галоўна-афіцэра «Урада» — так званай «Беларускай цэнтральнай рады». Рада-слаў Астроўскі — так ён ўсім адроканапававаўцамі — выступае на брудных зборшчыках беларускіх нацыяналістаў, робіць ваяжы за акіяны, у Амерыку, у Еўрапейскія фарпосты заходняга «свабоднага» свету і разам з такімі ж, як ён сам, прастытуткамі ад палітыкі, настояцца і настойліва змагаецца супраць разрадкі міжнароднай напружанасці, заклікаючы ўрады заходніх дзяржаў да татальнай і глабальнай вайны з Савецкім Саюзам.

Такое, паўтараю, знешняе, фасаднае аблічча «налітычнага дзеяча» Радаслава Астроўскага. Але далёка не ўсім вядома сапраўднае аблічча гэтага, з дазволу сказаць, чалавека, які з ног да галавы ў крывы дзесяткі і соцень тысяч навінных людзей, закатаваных гітлераўскімі галаварэзамі і іх паслаўцамі на часова акупаванай тэрыторыі Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Ніколі не афішываў Астроўскі і яшчэ адзін бок сваёй шматграннай «дзейнасці»: службу раней у фашыскай, а цяпер у англійскай разведках; вярбоўку беларускіх эмігрантаў у нямецкую Дальвостроўную разведвальна-дыверсійную школу, у якой, дарчы, «вучыўся» і асуджаны гэтымі днямі Леанід Сянкевіч. Пра ўсе гэтыя і Астроўскі, і іншыя эмігранцкія падонкі, безумоўна, лічаць за лепшае маўчаць. Але, як вядома, шыла ў машку не схавацца...

Не схавацца шыла ў машку, не ўтачы праўду ў Францу Кушала, таксама «дзедучу» на гэты раз амерыканскай арганізацыі — «Беларускай народнай рады», які жыў у цяперашнім дзедубазе, а ў самім Нью-Йорку. Гэта ён, Франц Кушаль, у гады мінулай вайны верай праўдліва служыў гітлераўскім акупантам, збіраў нелюдзяў, накістаў прыгавораных да расстрэлу Калыко, Санкевіча, Кухты і Каралевіча, арганізоўваў іх так званую армію «самааховы», «беларускую краёвую абарону», а дакладней — банды крывавага эсэсаўскага катаў. Імкнуўся выслужыцца перад гаспадарамі, Кушаль разам з гітлераўцамі кіраваў карнымі экспедыцыямі супраць партызан, вядомай блакадай партызанскай зоны вясной 1944 года, і не то іншы, а імяна ён загадваў сваім падручным у Кольдчыцкім лагеры смерці не даваць лістаў ні дзецям, ні жанчынам, ні старым.

Удзельнік на Заход, Кушаль і там не спыніў сваёй здрадніцкай, антынароднай дзейнасці. У 1944 годзе ён займаўся фарміраваннем так званых «беларускіх воінскіх часцей» для барышч супраць наступаючай Савецкай Арміі, асабіста камандаваў дывізіяй СС «Беларусь», а пасля разгрому гітлераўскай Германіі хуценька перакінуўся да новых гаспадароў, да амерыканскіх імперыялістаў і пачаў цяпер ужо для іх рыхтаваць шпіёнаў і дыверсантаў і засылаць іх на тэрыторыю СССР.

Пашчотная дружба і «духоўная» блізкасць у Кушала яшчэ з адным жыхаром Нью-Йорка, старшынёй эмігранцкага аддзела «БАЗА» ў амерыканскіх гарадах Саут-Рывер і Нью-Брун-вік Сяргеем Гутырчыкам. Гэты

здралнік параўнаўча малады. Яму няма і сарака. Але ў «на-служным спісе» яго сотні жахлівых крывавага старонак. У самым пачатку вайны, як толькі на беларускую зямлю ўварваліся гітлераўцы, Гутырчык адразу прадаўся ім душой і целам. Прапанаваў служыць у паліцыі — Гутырчык ахвотна стаў адным з самых лютых паліцаў на станцыі Лясная. Накіраваў у «самаахову» — стаў заўзятым служакам трынаццаціга батальёна чацвёртай роты СС: удзельнічаў у карных экспедыцыях, у аблавах на партызан, у расстрэлах мірных жыхароў. А потым — як вынік усяго гэтага — служба ў ахове Кольдчыцкага лагера смерці. У многіх былых навіннікаў гэтага лагера, якія засталіся жывымі, захаваліся не толькі ў памяці, але і на целе, сляды рук гэтага акрываўленага сякерай агінулі сотні зняволеных.

У горадзе Лондане, у Канадзе, ціхакрымная займаецца прыватнай практыкай саркадухадчыцы ўрач, актыўны ўдзельнік мясцовага філіяла «Аб'яднання беларусаў у Канадзе» Барыс Рагуля. Краўнікі гэтага «аб'яднання» тое-сёе ведаюць пра яго, але ўтойваюць ад пацыентаў доктара — канадцы і сумленныя людзей іншых нацыянальнасцей, воляю лёсу закінутых на канадскую зямлю. А ўтойваць ёсць што. Гэты самы Барыс Рагуля ў час Айчыннай вайны быў намеснікам прэзідэнта «Беларускай цэнтральнай рады» на Навагрудскай акрузе, адначасова з'яўляючыся камандзірам 68 эсэсаўскага батальёна, ці, як яны самі яго называлі, — швадрона беларускай краёвай абароны. Намала крывавага слядоў паліцыі ў здрадніцкіх іх калічкіх роднай яму беларускай зямлі, якой ён здрадзіў і якую прадаваў гітлераўскім захопнікам. А ўдзельнік ад расправаў, ад немінучай кары за свае злачынствы, стаў намеснікам начальніка Дальвостроўнай разведвальна-дыверсійнай школы, дзе да апошняга дня фашыскага Райха рыхтаваў у ёй шпіёнаў, забойцаў і дыверсантаў для засылкі на савецкую тэрыторыю.

Пасля капітуляцыі Германіі знайшліся новыя гаспадары — амерыканская разведка. Знайшлася і ранейшая, знаёмая яму, работа: Рагуля пачаў вербаваць і падрыхтоўваць шпіёнаў агульнаму агентуры з эмігрантаў цяпер ужо для новых босаў. Усе гэта, зразумела, рабілася і робіцца ўпотаі. Але нават самае патаянае ўрошце рэшт становіцца вядомым, калі не ўсім, дык вельмі і вельмі многім. І мне хацелася б, каб мае землякі-беларусы, са віне нелюдзяў закінутыя ў далёкую Канаду, таксама прачыталі гэтыя радкі. Нахай ведаюць яны праўду аб тым, хто ж такі ў сапраўднасці агідны палоднак і адшачынец Барыс Рагуля, што выдае сяба за сціплага ўрача, пакрыўджанага савецкай уладай!

Магчыма, такім самым «пакрыўджаным» выступаў і перадаграмадзянін канадскага горада Монтрэаль і актыўны ўдзельнік беларускай нацыяналістычнай арганізацыі Віктар Ждан. Ён, як і многія іншыя эмігранты, прыехаў у Канаду ў якасці «перамешчанай асобы» ў пасляваенныя гады і цяпер заўзята выступае за вызваленне Савецкай Беларусі ад «камуністычнага прыгнёту». А гэта ж

той самы Віктар Ждан, што з 1942 па 1944 гады быў адным з эсэсаўскіх ахоўнікаў Кольдчыцкага лагера смерці. Той самы Ждан, які разам з іншымі нелюдзямі катаваў, забіваў, дубінаваў, вешаў, расстрэльваў, закупаў вязняў жыўымі.

На індэўным судовым працэсе над чатырма вылюдкамі ў Баранавічах адзін з іх, былы камандзір аховы Кольдчыцкага лагера смерці Мікалай Калыко, сказаў:

— Тут, побач з намі, на лаве падсудных, павінны сядзець таксама Астроўскі, Кушаль, Рагуля, Ясюк, Ждан, Гутырчык і іншыя.

Гэта — прызнанне лютага, заятага ворага беларускага народа. Ворага, які ведае, што чынілі верхаводы беларускіх нацыяналістаў Астроўскі, Кушаль і іншыя, якіх прывезлі на тэрыторыю часова акупаванай Савецкай Беларусі іх тагачасныя гаспадары — гітлераўцы.

І якімі высакароднымі, мужнымі і светлымі паўстаюць на фоне гэтай фашыскай брыды савецкія патрыёты, якія не схілілі галавы перад крывавамі катамі гэтага ў найцяжэйшых умовах канцэнтрацыйнага лагера смерці ўсё гэтыя калыкі, сянкевічы, кухты. Ён таксама быў асуджаны на смерць. І нягледзячы на гэта здолеў не толькі стварыць у лагеры падпольную арганізацыю супраціўлення, не толькі згуртаваць зняволеных у непаварліва атрад змагароў, але і арганізаваць масавыя ўцёкі і прынесці ўцёкаў у лес да партызан.

Я не ведаю, дзе вы цяпер, дабрагі таварышы Пятроўскі. Але калі дойдзе да вас гэтыя радкі, дазвольце мне, сціпламу псьменніку, выказаць вам самую гарачую ўдзячнасць за высокую мужнасць у тым жахлівым дні.

У канцы мне хочацца звярнуцца яшчэ да тых братоў-беларусаў, якія надобным лёсам і па волі нелюдзяў, запалоўваным і падманам былі закінуты ў чужыя, далёкія краіны. Астроўскі, Кушаль, Рагуля, Ясюк і іншыя, якіх вы аднавілі ў сваёй зямлі, да гэтага часу ў вас вайны, яны хочучы і гатовы зрабіць з вамі самімі. Не верце ім, ганіце ад сябе прэч усю гэтую агідную, мязротную дрынь. Ім удалося пакулы пабежучы спраўдлівай усенароднай кары. Але — пакулы. Прыйдзе дзень і ўсе мы, разам з вамі, разам з усім прагрэсіўным чалавецтвам будзем судзіць на лаве падсудных. Гэта справядлівасць, і я пярэда веру — яна прыйдзе!

Але нават і ў ёй, у гэтай «нацыянальнай» арміі, якой камандаваў майёр Франц Кушаль, кожны камандзір узвода, роты і батальёна знаў да яго імяні, чым прастаўлены да яго імянікі да рэда — унцэр-афіцэр. Калі раўнавага, што адзін з камандзіраў роты паспрабаваў запырыць сваю «дэраду» і заўтра ён быў вышкіпан у міньскае гестапа, і пасля гэтага след яго прастыў. Не дзіва, што ас-

татня раз і назаўсёды прыкусілі язык: катуй, забівай, здекуйся са свайго ж народа ў імя «вядлівай Германіі» і маўчы.

— Якія задачы стаялі перад вашымі падарэзаннямі спачатку? — спытаў старшынствуючы ў Калыко.

— Канфіскацыя хлеба і прадуктаў у насельніцтва навакольных вёсак. Ахова асобаў з нарабаваным на дарозе ў Мінск. Наогул — ахова парадку.

— Ахова? А ад каго?

— Я адказаў: ад насельніцтва, ад партызан.

— Ахова гітлераўскіх драпежнікаў ад беларускага народа?

— Так. — Калыко сцявяджальна ківае галавой.

Пачалося з гэтага, а закончылася Кольдчыцкім лагерам смерці, дзесяцімі тысяч лагераў, раскіданых па тэрыторыі рэспублікі, сотнямі тысяч чалавечых жыццяў, загубленых карнікамі ў гэтых лагерох. Такі шлях усіх здралнікаў, такая пана здрады нелюдзяў на чале якіх стаялі Кушаль, Астроўскі, Рагуля і іншыя нацыяналістычныя нечысць, што жыць і цяпер.

Характэрная дэталі: калі фашысты вырашылі арганізаваць школу для падрыхтоўкі афіцэраў «нацыянальнай» беларускай арміі, якую, дарчы, скончыў і Мікалай Калыко, ім з вальзэрнай цяжкасцю ледзь-ледзь удалося наскрбіць у гэтую школу з усіх тэрыторый рэспублікі жменьку курсантаў. Будучым «афіцэрам» фашысты не давалі ні грошай, ні абмундывавання, ні зброі. Да іх ставіліся, як да паздаў, абавязаных трысцяць перад апошнім нямецкім унцэрам. І толькі пасля таго, як Астроўскі разам з «вярхоўным галоўнакамандуючым» Кушалем оптам прадалі ўсіх іх фашысцкаму камандаванню, гэтым новаспечаным афіцэрам знайшлася і эсэсаўская форма, і зброя, і абавязковы прылада кожнага ката — гумовая дубінка.

Але нават і ў ёй, у гэтай «нацыянальнай» арміі, якой камандаваў майёр Франц Кушаль, кожны камандзір узвода, роты і батальёна знаў да яго імяні, чым прастаўлены да яго імянікі да рэда — унцэр-афіцэр. Калі раўнавага, што адзін з камандзіраў роты паспрабаваў запырыць сваю «дэраду» і заўтра ён быў вышкіпан у міньскае гестапа, і пасля гэтага след яго прастыў. Не дзіва, што ас-

Днямі Беларускай рэспубліканскай тэатр юнага глядача паказаў новы спектакль па тэме Таварыш Ян Дзеці. Святлана Пастановіч спятакла на-мастацкага інстытута В. Арлоў. Мастацкае афармленне мастака І. Пешура. Музыку да спектакля напісаў кампазітар Я. Глебаў. У спектаклі знімаўся тэатр: Л. Барташэвіч, Я. Шамафеева, Э. Зайцова, А. Бяляў, У. Драбшэўскі, Б. Піскуль, І. Ішчэ.

На здымку — сцена са спектакля. У ролі Святланы Баранковай — артыстка Л. Барташэвіч, Шатава — артыст У. Драбшэўскі.

ПАСЫНА

[Заканчэне. Пачатак на 3-й стар.]

— Гван, сусед, пакрыўджуся, калі адмовішся. Век помніць будзе: не за сябе ж прашу, за сына...

Засмяяўшыся, Ганук згадзіўся.

— Ды пакінь ты свой клунак на возе, то яго возьме, — усміхнуўся ён. Пільчык хацеў запырыцца, потым згадзіўся:

— Хай па-ялкішце. Праўду кажам. Мы і не пойдзем далёка. І тут у ларку можна. Раздва і гатова. А потым я сыночку коўдру новую... Куляць пайду... Сіночку.

«Раздва» заняло добраму чвэртку гадзіны. Нарэшце разлучыліся з прадаўшчыцай. Ганук падзякаваўшы, пабег да сігналіўнага аўтамашыны.

Пільчык памятаў, што яму треба ісці ў раймаг купляць коўдру, а пасля адраўляюцца ў радзільны дом. Але так думаў толькі галава. У ног жа, вядома, быў свой план, бо яны, выпскаўшы дугу, павярнулі ў другі бок. Урошце і галава вымушана была згадзіцца з нагамі (дзе ж дзе-нешня!), знайшоўшы праўдана-нае: яшчэ маўляў, рана і ўсё паспеецца. Часовы разлад «дзю і цела» быў ліквідаваны, і Пільчык хутка ўжо быў у «гаспадару», потым у краме абутку. Але як толькі ён спыніўся і ўзьяваўся на прылавак, вельмі прадаўшчыцы ласкава прапанаваў праісці далей. А потым — потым бацькоўска пачуці эню авалодалі ім, і ўжо з новым сябрам Пільчык накіраваўся да другога ларка з па-

тэчнай назвай «Блакітны Дунаі». Што гэта было за сярба, памяць не захавала, толькі засталася ў вухах дзвядцяткае будзельна-падвіна. Пасля гэтага галава поўнаасцяваў даверлівыя нагам, а яны, не задумваючыся, патупалі па вуліцы, забрыліся за людзьмі ў нейкую залу, па-сяброўску развіталіся з высокім парогам, выйшлі адтуль і за стайкай дзвядцяткае накіраваліся ў жаночае аддзяленне цырульні.

Пільчык таксама сеў на канапу, заняўшы чаргу. Тут і прытуліўся да Антона сон: рана прыйшлося ўстаць. Ну і... Аднамі словам, сям'януўся ён, калі прытожы чаргіны цырульнік з шапкай даўжэй валасоў і малельнікім вусамі пакараў яго за плячо і запяць:

— Што загадаецца: маніюр ці зав'язу?

Дружны жаночы смех узяў Пільчыка на ногі і праводзіў да дзвярэй. А лічэ праз якую гадзіну ён ужо саладка спаў на лавцы хатра, пад таполяй, якая губляла свае апошнія, залатыя лісты на вясеннюю зямлю.

Сонца апісала над верхавінамі дрэў даволі значную дугу, пакуль Пільчык адпачываў на ўважнутай лавцы, як у калысцы. Пабудзіў яго песьні і стук калёс. Адна за другой імчаліся па вуліцы фурманкі. Дугі і хамуты коней упрыгожвалі палювае прадаўшчыцы ласкава прапанаваў праісці далей. А потым — потым бацькоўска пачуці эню авалодалі ім, і ўжо з новым сябрам Пільчык накіраваўся да другога ларка з па-

тэчнай назвай «Блакітны Дунаі». Што гэта было за сярба, памяць не захавала, толькі засталася ў вухах дзвядцяткае будзельна-падвіна. Пасля гэтага галава поўнаасцяваў даверлівыя нагам, а яны, не задумваючыся, патупалі па вуліцы, забрыліся за людзьмі ў нейкую залу, па-сяброўску развіталіся з высокім парогам, выйшлі адтуль і за стайкай дзвядцяткае накіраваліся ў жаночае аддзяленне цырульні.

Пільчык таксама сеў на канапу, заняўшы чаргу. Тут і прытуліўся да Антона сон: рана прыйшлося ўстаць. Ну і... Аднамі словам, сям'януўся ён, калі прытожы чаргіны цырульнік з шапкай даўжэй валасоў і малельнікім вусамі пакараў яго за плячо і запяць:

— Што загадаецца: маніюр ці зав'язу?

Дружны жаночы смех узяў Пільчыка на ногі і праводзіў да дзвярэй. А лічэ праз якую гадзіну ён ужо саладка спаў на лавцы хатра, пад таполяй, якая губляла свае апошнія, залатыя лісты на вясеннюю зямлю.

Сонца апісала над верхавінамі дрэў даволі значную дугу, пакуль Пільчык адпачываў на ўважнутай лавцы, як у калысцы. Пабудзіў яго песьні і стук калёс. Адна за другой імчаліся па вуліцы фурманкі. Дугі і хамуты коней упрыгожвалі палювае прадаўшчыцы ласкава прапанаваў праісці далей. А потым — потым бацькоўска пачуці эню авалодалі ім, і ўжо з новым сябрам Пільчык накіраваўся да другога ларка з па-

Самая грозная і дальнабойная савецкая зброя.

ІХ НОРАВЫ, ІХ МАРАЛЬ

Факты з зарубешных газет і часопісаў

РАУНАПРАУЕ

У мяненне палажэння аб цялесных пакараннях школьнікаў, якое прадугледжвала да гэтага часу дубы толькі для хлопчыкаў, Гамбургскае школьнае ўпраўленне па просьбе выкладчыкаў закона божага паставіла, што школьнікі ўсіх узростаў таксама падлягаюць пакаранню дубамі ў прысутнасці ўсіх вучняў класа.

«Вохенгост»

МЕХАНАІЗАЦЫЯ АБСТРАКТАГА ЖЫВІЦЫ

Апошнім дасягненнем амерыканскага абстрактнага жывіцтва з'яўляецца новы метад мастака Ксанці Шаўіскага. Мастак адмовіўся ад прымянення пендзалаў, фарбу выліваючы на пакрышкі аўтамабіля, які ўз'яздае на палатно, разасланае на зямлі. Асобныя дэталі жывіцтва, накіраваныя на далёкаможае допак, пакрытых фарбай і прышпіленыя да палатна чаравікаў мастака. Кожны карцін, зроблены па гэтым метадзе, дасягае некалькіх дзесяткаў тысяч долараў.

«Морген»

ТЭЛЕФОННЫ МАРАФОН

Студэнты ўніверсітэта ў Таронты выйшлі пераможцамі ў тэлефонным марафоне. Для ўмовах спорыўства кожны ўдзельнік павінен няспына гаварыць па тэлефоне не менш адной гадзіны, пакуль яго зменіць другі. Каманда ўніверсітэта

пасля здагадаў: моладзь праводзіць у армію.

Цікава паглядзець, як — іх, як яны цяпер робіцца, — прабураць Пільчык і, стражанышча галавой, устаў. — Трэба ісці, — канчаткова, вырашыў іх! Ох, нейкі ж дурнаў спакою не дае, усмаінае, каб яго!.

Не прайшоў і паўгадзіны, як дзядзька абдымаў за шырокія плечы свайго стрычэнага пляменніка-трактарыста і жадаў таму лёгкай службы і добрага начальства. Пляменнік, стрыжаны нагада, каранасты клопец, з чырвоным тварам і мутна-блакітным вачыма, слухаў дзядзьку і ківаў галавою ў знак згоды, а пасля панягнуў Пільчыка да «Закусачнай».

— Мой дзень, дзядзька Антон, я і частаваць павінен. Да таго ж вы і на вечары ў нас не былі. Так што — паварочайце калёсы, паедзем: зробім па малельнай на мой адыход.

Ён моцна ўзяў сваяка пад руку і ледзь не сілком павалок за сабою. Антон не ўпіраўся. Ён разумеў, што адмаўленне ад пачастунку было б неапраўданым свінствам: ня-якія, а ўсё ж радны, хоць і далёкая. І таму, глыбей насунушы на вушы шапку, пайшоў.

— Служы... мне добра спаўняй... А мы ўжо тут... — язык Пільчыка, відаць, быў не ў сілах перадаць усё багацце ягоных думак.

— Не боіцеся, дзядзька. За мяне чырванец не будзецца. Аграху! І прастаў! Не будзе, — я вам вярэда абяцаю.

Я раўнаважата гучыня песьні заглушэлі гармонію і бубен. Нечы голас, ненадуральна высокая цягнуць, стараўся перакрычаць астатніх:

— За Нёман Іду! У армію Іду! Гэй, коно, коно мой, Зайграй пада мной, Дзядзьчына, бывай!

Нібы кветкі пад ветрам, на дуге з'яўляліся і зніклі прыгожыя постаці дзядзят і маладзці. Тут жа, на плошчы, пачаліся танцы.

— А затым Антон разам з іншымі стаў аднаго з грузавікоў і, хістаючыся, імкнуўся даць пляменніку на развітанне нейкую сваю самую лепшую парадку. Той сядзеў у кузаве разам з другімі абстрэжымі іконамі і стараўся не глядзець на маці і сястры, якія ўскліпалі ля борта аўтамашыны, выпрачваючы вочы — адна рогам хустціні, другая — скамечанай каларавай насоўкай.

— А божыкі, а харчы на дарогу? Забыліся ў возе! — у голасе старога быў адчай. — Як жа гэта мы так...

— Я абягаю, у-у момант! — Антон Пільчык знік за грузавіком. Невядома, як ён там бег, але праз колькі хвілін з'явіўся з другога боку машыны і перакінуў на дню кузава вадкі вузел.

— Вось... і гатова, — Пільчык адшчыўся.

— Ну, навошта вы столькі

кіх траўмаў, атрыманых у час гульні. Гэта на тры чалавекі менш, чым у папярэднім годзе, і значна менш, чым у даваенныя гады, калі амерыканскі футбол штогод траціў не менш 40 футбалістаў. Найбольш частай прычынай смерці з'яўляецца пралом чэрапа.

«Франкфуртэр рундшаў»

СЦЯНА РАСІЗМУ

Група рэсістаў у Нарымоне (Філадэльфія) арганізавала рад сколах, заклікаючы жыхароў аб'яднацца і выгнаць з белага квартала негрыянскую настаўніцу Розу Галбрэт, якая наўдана пасялілася тут. Па паліцыі было сабрано 700 долараў, і на гэтыя грошы пабудавана высокая глухая сцяна, якая ізалявала жыллё негрыянскіх накіраваных у бальніцу. Гарадскія ўлады забаранілі правядзенне другога канцэрта Вінаса Тэйлара, прызначанага на бліжэйшыя тыдзень.

«Фольксштэіме»

КАНЦЭРТ КАРАЛЯ РОК-Н-РОЛА

Днямі ў парызжым Палацы спорту адбыўся канцэрт амерыканскага караля рок-н-рола Вінаса Тэйлара. Больш трох тысяч юнакоў і дзяўчат, што прысутнічалі на канцэрце, прайшлі ў такое захваленне ад выканання, што пачалі перамамі бачанае на сцэне пераламалі ўсю мэблю і вылілі ўсе вокны ў Палацы спорту. Вядлікі атрад паліцыі не здолеў супакоіць моладзь. 14 параненых паліцэйскіх накіраваных у бальніцу. Гарадскія ўлады забаранілі правядзенне другога канцэрта Вінаса Тэйлара, прызначанага на бліжэйшыя тыдзень.

«Фольксштэіме»

САБАЧЫ АТЭЛЬ

У Бруселі адкрылі новы раскошны атэль для сабак. У працэспе, разасланым багатым уласнікам сабак, пішчаца, што атэль «мае камфорт, які адпавядае высокаму жывіцтву камфорту уласнікаў сабак. Есць асобныя пакоі са спальнымі месцамі, для сабак розных парод і памераў. Меню атэля не ўстапае меню добрага рэстарана».

«Фольксштэіме»

САНАТНЫЯ ВЕЧАРЫ

У зале Беларускай кансерваторыі адбыўся канцэрт з запланаванага вялікага цыкла «Санатныя Вечары для сямі і фар-тэпіна». Выканаўцамі «вечовенскіх санат» выступілі дзяткі кансерваторыі, лаўрат Усеаўзнага конкурсу М. Гальдзішай і С. Бяльчэвіча.

Пасля праслухоўвання першых чатырох санат мінскія аматары музыкі і студэнты кансерваторыі пазнаміліся з імямі і накіраванымі намернымі творами вялікага кам-

пазітара, зусім рознымі па характары і настрою. Яны былі выканаўцамі ў вялікім майстэрстве і глыбокім пранікненнем у задуму аўтара. Асабліва трэба адзначыць выкананне Пятэй Сямей санат.

Наступны музычны вечар з твораў Бетховена адбудзецца ў пачатку красавіка. У канцэртную праграму ўвойдуць Восьмая і Дзевятая санаты, а таксама вядомае Дзевятая «Крэацарава саната».

Г. ВАЛКАВІЦКАЯ.

ПА ГЕНЕРАЛЬНАМУ ПЛАНУ

У калгасе імя Дзяржынскага Слуцкага раёна пачалося будаўніцтва новага пасёлка гарадскога тыпу. Яно вядзецца па генеральнаму плану, складанаму архітэктарам інстытута «Белгіпрасельбуд».

Многія калгаснікі набылі тэлевізары.

У мінулым годзе 385 сем'яў калгаснікаў раёна перасяліліся ў новыя дамы, большасць з якіх — цагляныя. Плянунца ў сёлёты годзе пабудавана яшчэ каля 400 жылых будынкаў.

